

Marie Stuartovna jako tvrdé střetnutí královen promlouvá k současnosti

vydáno: 22.5.2024, Milan Líčka, i-divadlo.cz

Poslední premiérou sezóny v Divadle Petra Bezruče je tragédie Friedricha Schillera MARIE STUARTOVNA z roku 1801, jejíž text do současné řeči převedl a zkrátil britský dramatik Robert Icke. Hra patří mezi klasické historické tragédie z jeho vrcholného tvůrčího období spolu s hrami Don Carlos, trilogií Valdštejn a Panna Orleánská. Jsou rozsáhlé (Valdštejn se na německé scéně hraje dvanáct hodin) a text bylo nutno krátit, o moderní českou mluvu se postaral překladatel Pavel Dominik. Další úpravy provedl režisér Jan Holec s dramaturgem Petrem Galdíkem, kteří hru soustředili na tvrdý politický boj mezi přívrženci uvězněné skotské královny Marie Stuartovny a anglické královny Alžběty promlouvající k současnosti a doplnili o závěr se songem z dnešní doby. Premiéra hry byla 17. května.

Hraje se na moderní scéně Jána Tereby, jenž také navrhl současné kostýmy, všichni jsou v černém, pouze Alžběta v červeném, teprve v závěru je oblečena v dobovém stylu. Na chladně působící scéně jsou vlevo a vpravo dveře otevíratelné číselným kódem, vpravo od nich je kovové pítko, v pozadí je široký průhled do vedlejší místnosti, který je hledištěm na dění a lze jej ovladačem zatemnit. Uprostřed stojí stoleček s několika skládacími kovovými židlemi, prostředří znázorňuje vězení, zasedání královské rady a další místnosti. Scéna je osvětlena studenými neonovými trubícemi. V závěru se pozadí vyklopí a náhle se ocitáme v současnosti. Hudba Ivana Achera břeskne odděluje proměny a nakonec se změní v tu dnešní se skotským motivem a závěrečným songem a naznačuje vyšínutí řádu a hodnot.

Tragédii oproti reáliím stáhl Schiller do krátké doby a soustředil na střet královny anglické s královnou skotskou, která se do Anglie uchýlila před vzpourou, v důvěře v ochranu své příbuzné, a také na střet víry a chystanou vzpouru katolíků proti anglikánům, přitom ti první chtějí Alžbětu zabít, Marii z vězení osvobodit a udělat z ní královnu Anglie. Tento konflikt režisér ještě zpřítomnil kontrastem vzhledu a chování postav ze současnosti vůči jejich klasické mluvě v osvěcenském stylu s jeho ideály. Tyto myšlenky, zejména skepse a odpor vůči násilí mocných jsou také občas jako úderná hesla promítány na pozadí scény.

Magdaléna Holcová jako Marie Stuartovna je zpočátku nešťastná ze svého uvěznění, věří však, že se odtamtud dostane. Je hrdá, krásná a považuje se za pravou anglickou královnu. Její drama vyvrcholí při setkání s Alžbětou, kde ji spoutána na kolenou žádá, aby ji udělala svou dědičkou a později rozhořčeně vybuchne a vmete jí do očí, že je nemanželský bastard a podvodnice uzurpující trůn. Alexandra Palátínusová jako Alžběta je oproti tomu opojena svou mocí a povolána bránit anglikánskou církev. Po setkání s Marií se cítí ponížena, je zhroucená, své mladší soupeřky by se ráda zbavila, ale váhá a chce, aby to někdo udělal za ni. Po likvidaci vzpoury a nezdařeném atentátu na naléhání rádců sice podepíše verdikt, ale předá ho jednomu z nich s nejednoznačným vyjádřením, aby pak po provedení poprav i jeho nechala odpravit. Přitom dramatický projev obou hereček je mimořádný.

Významnou úlohu v tragédii mají rádcí a přívrženci obou královen. Na straně Marie stojí jednoznačně pouze Mortimer Víta Hofmanna, který ji adoruje, Alžbětě jen předstírá oddanost

a pak se zúčastňuje vzpoury proti ní, zatímco hrabě z Leicestru Hynka Tajovského (nová tvář v souboru) lavíruje jako milenec Alžběty, který kdysi miloval Marii a nyní jí posílá tajně psaní, aby se pak dostal do úzkých a přiklonil k panovnici. Na straně Alžběty je to sir Paulet Ondřeje Bretta, přímý muž, ochránce královny a zákona a také lord Burleigh Lukáše Melníka fanaticky posedlý odstraněním Marie, o čemž se neúnavně snaží Alžbětu přesvědčit. Zatímco lord Talbot Mariána Chalányho na kolečkovém křesle důrazně vyzývá k rozvaze a mírnosti. V menších rolích vystupují Josef Trojan jako doručovatel rozsudku Davison a Jáchym Kučera jako Aubespine. Kateřina Krejčí jako Hanna Kennedyová se objeví pouze v okrajové roli.

Režisér Jan Holec v tragédii MARIE STUARTOVNA důsledně vede herce k výraznému, silovému projevu a celou hrou naznačuje paralely se současností, s tvrdým politickým bojem mezi stranami, s jejich úskoky a podvody, kdy je pravda uzpůsobena názorům a zájmům. Se skvěle hrajícím souborem vytvořil přesvědčivou, údernou a strhující inscenaci.